

Гурська О.М.,
асистент кафедри обліку та аналізу,
Сітко Н.А.,
студ. гр. ОА-42,
Національний університет «Львівська політехніка»

АНАЛІЗ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ЗАВДАННЯ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ

З переходом до ринкових відносин однією з найважливіших проблем організації кредитування є оцінка комерційним банком фінансового стану підприємств, зокрема їх кредитоспроможності. Це пояснюється тим, що в умовах реорганізації банківської системи, переходу банків на госпрозрахунок, посилення ролі кредитування, з появою нових форм власності збільшився ризик неповернення кредитів. Усе це потребує оцінки кредитоспроможності при укладенні кредитних угод, вирішення питання про можливість та умови видачі кредиту [1, с.394-395].

Критерії оцінювання фінансового стану позичальника та методика їх визначення банк документально фіксує в окремому положенні і вони є невід'ємною частиною його кредитної політики. У методиці потрібно сформулювати ґрунтовні та технічно виважені критерії економічної оцінки фінансової діяльності клієнтів-позичальників і методи проведення аналізу. Вибір системи показників і методів залежить передусім від специфіки того сегмента ринку, який обслуговує банк (галузеві особливості, категорія позичальників), а також від рівня спеціалізації банку (іпотечний, інвестиційний, торгівельний), видів кредитів (короткострокові, довгострокові), стратегії та політики банку (надійність, ризиковість, агресивність), рівня кваліфікації кредитних працівників, рівня організації та технічного забезпечення аналітичної роботи в банку.

Метою аналізу кредитоспроможності є оцінка результатів фінансової діяльності позичальника, на основі якої кредитор приймає рішення щодо можливості надання кредиту або припинення кредитних відносин з клієнтом.

Основними завданнями аналізу кредитоспроможності підприємства є:

- 1) оцінення динаміки відносних показників фінансових стану;
- 2) виявлення впливу об'єктивних і суб'єктивних факторів на фінансовий стан;
- 3) аналіз грошових потоків;

Існує багато методик аналізу фінансового стану клієнта та його надійності з точки зору вчасного повернення боргу. У практиці американських банків застосовується "Правило п'яти С", у якому критерії відбору клієнтів позначені символами, що починаються з літери "С":

1) customer's character (характер позичальника) його репутація, рівень відповідальності, готовність і бажання гасити борг; 2) capacity to pay (фінансові можливості); 3) capital (капітал, майно); 4) collateral (забезпечення); current business conditions (загальні економічні умови).

В англійській економічній літературі принципи кредитування визначаються аббревіатурою CAMPARI, що означає: С (character) - характеристика клієнта; А (ability) - здатність до погашення позики; М (margin) - маржа (дохідність); Р (purpose) - мета кредиту; А (amount) - розмір позики; R (repayment) - умови погашення позики; І (insurance) - страхування ризику непогашення позики.

У Англії ключовим словом, в якому зосереджені вимоги при видачі позик позичальникам, є термін "PARTS", що включає: purpose - призначення, мета; amount - сума, розмір; repayment - оплата, повернення довга і відсотків; term - термін; security - забезпечення, застава.

Ці методи оцінювання кредитоспроможності позичальника стали досить популярними завдяки вдалому поєднанню в них аналізу особистих і ділових якостей

клієнта.

Методика оцінки доцільності надання банківського кредиту, є розроблена не тільки іноземними, а й українськими банками для визначення платоспроможності підприємств, яким надаються кредити, оцінки припустимих розмірів кредитів та строків їх погашення. Дана методика призначена для оцінки фінансового стану юридичних осіб (далі - позичальник) з метою визначення їх кредитоспроможності, а також ризиків видачі кредитів. Методика передбачає об'єднання суб'єктивних факторів, що формуються на підставі заповнення анкет, а також об'єктивних даних, які отримують на підставі фінансової звітності. Це забезпечує єдиний підхід, визначеність та оперативність при вирішенні питань оцінки доцільності видачі кредитів. Застосування методики сприяє обґрунтованому вибору більш надійних позичальників для видачі кредитів і, таким чином, сприяє зменшенню загальних обсягів простроченої та пролонгованої заборгованості. Оцінка кредитних ризиків сприяє забезпеченню ліквідності банку.

Аналізують кредитоспроможність підприємства за такими основними напрямками (див. рис. 1.1.).

Рис. 1.1. Основні напрями аналізу кредитоспроможності підприємства

Аналіз кредитної історії підприємства проводиться за такими показниками, як наявність погашених кредитів у банку (розглядається за останні 3 роки) та наявністю діючих кредитів.

Аналіз фінансового стану підприємства буде реалізуватися шляхом дослідження аналізу показників: фінансової стійкості, ліквідності підприємства, рентабельності підприємства, фінансово-економічної діяльності, які розглядаються у динаміці та оборотів за рахунками [2, с. 212].

Аналіз об'єктивних та додаткових факторів діяльності підприємства зводиться до подання інформації про місце знаходження, термін існування підприємства, наявність контролю за поточною діяльністю підприємства, кількістю місяців, що залишилися до погашення кредиту, специфіки діяльності підприємства, причетності позичальника до судових розглядів, участь підприємства у спільних проектах, програмах з банком, наявності державної підтримки [3, с.386-388].

Отже, кредитна діяльність є головною для комерційного банку. Зважаючи на це, а також на неможливість уникнення ризику у процесі кредитування суб'єктів господарювання, банк повинен раціонально й виважено підходити до вирішення проблем, пов'язаних з поверненням наданих позик та отриманням належних процентів. Для цього він розробляє основну стратегію кредитної політики. Тому кредитна політика будь-якого банку повинна передбачати стратегію управління кредитними ризиками, які виникають у процесі кредитної діяльності.

Література

1. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. – 2-ге вид., стер. – К.: Алерта, 2003. – 485 с.;
2. Економічний аналіз / Навч. посіб. / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: Рута, 2003. - 680 с.;
3. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз. Підручник / Ю.С. Цал-Цалко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.